

HELSUS

POLICY DIALOGUES

TOUKOKUU: Globaali vastuu ja johdonmukaisuus

Tilaisuus 8.5, esittelijänä Pasi Pöysäri (UM) ja kommentaattoreina Teivo Teivainen ja Eija Ranta Helsingin yliopistosta

Yleisesti todettiin, että indikaattorien kehitys on mennyt eteenpäin – niitä on kehitetty vuorovaikutteisessa prosessissa ja erilaisia tekijöitä, jotka vaikuttavat esim. kaupan rakenteeseen on pyritty ottamaan huomioon. Kuitenkin indikaattoreiden valinnalla ja käytöllä on myös merkitystä, valitsemalla tietynlaisia indikaattoreita, joiden mukaan suoriudutaan hyvin, voidaan viedä huomiota huonommasta suoriutumisesta toisaalla. Tämä korostuu etenkin silloin kun puhutaan vastuusta. Lisäksi politiikkakoherenssin mittaaminen edellyttää koko politiikan toimeenpanoketjun ja epäsuorien (politiikan tuottamien) vaikutusten mittaamisen.

Keskustelussa toivottiin laadullista arviota enemmän mukaan tulkintatekstiin. Esimerkiksi, miten naiset ja tytöt huomioidaan. Lisäksi tärkeänä huomiona tuotiin esiin, että muidenkin korien tulkintateksteissä olisi hyvä tuoda esiin myös globaaleja linkityksiä. Esimerkiksi hiilijalanjäljen kohdalla voisi hyvin pohtia, miten se liittyy globaaliin vastuuseen. Lisäksi globaalit indikaattorit, EU:n indikaattorit ja Suomen indikaattorit tulisi linjata tai suhteuttaa toisiinsa. Laatikot kertovat päähuomiot indikaattoreittain. Keskustelun yhteenvedoa voi myös lukea täältä: <https://edu.flinga.fi/s/EZTREVE>

Suomen kehitys Commitment to Development -indeksin kauppapolitiikkaa mittaavalla osa-indeksillä

Pohdittiin miksi on päätetty ottaa mukaan indikaattori, jota ylläpitää Center for Global Development, jonka voidaan katsoa edustavan globaalia eliittiä. Lisäksi sitoutumalla tiettyyn indikaattoriin, joka tuotetaan tällaisessa organisaatiossa, on epätodennäköistä, että esimerkiksi köyhien ja rikkaiden välisiin valtasuhteisiin liittyvät asiat tulisivat otetuksi huomioon jatkossa.

On tärkeää kiinnittää huomiota kauppasopimusten investointisuojausjärjestelmiin, joiden avulla siirretään kansallista päätöksentekoa valtioiden ulkopuolella ja rajoitetaan parlamenttien päätösvaltaa vuosiksi eteenpäin.

Nostettiin esiin kysymys, kuinka mitattaisiin demokratiakehityksen turvaamista. Tämä on hyvin oleellista kestävästä kehityksen kannalta. Lisäksi nostettiin esille, että maailmankaupasta suuri osa on yritysten sisäistä kauppaa, joka ei ole markkinaehtoista ja jossa valtiolla ei ole roolia. Kuinka tälle voisi rakentaa indikaattorin?

Suomen kehitysyhteistyörahoituksen kehitys

On hyvä, että tämä indikaattori on mukana – vaikka se onkin perinteisin globaalivastuun mittari, eikä se kerro asian koko totuutta. On huomioitava, että kehitysyhteistyövarat ovat pieni raha, ja kun yhtä aikaa suuri maailmankaupan kokonaisuus tuottaa kehitysmailla negatiivista vaikutuksia, ei kehitysyhteistyörahoituksella ole merkitystä suuressa mittakaavassa. Poliittikkakohereenssi korostuu tässäkin. Kehitysyhteistyörahoituksen rinnalle tarvitaan paljon muuta vastuullista globaalipolitiikkaa. Keskeistä on mm. ilmastopolitiikka, yritysvastuu ja reilu kauppa.

Kehitysyhteistyön sisällöllisessä painotuksessa on tapahtunut viime aikoina suurta muutosta - vähemmän varsinaista kehitysyhteistyörahoitusta ja muun toiminnan osuus on kasvussa. Erityisesti yksityisen sektorin rooli kehitysyhteistyössä on kasvanut voimakkaasti. Lisäksi on huomattava ero "virallisen kehitysyhteistyön" ja "varsinaisen kehitysyhteistyön" välille. Jälkimmäisellä tarkoitetaan niitä resursseja, jotka menevät globaaliin etelään. Virallinen kehitysyhteistyö pitää sisällään mm. resurssit, jotka on käytetty mm. pakolaiskuluihin Suomessa, joten varsinaisen kehitysyhteistyön resurssit ovat supistuneet huomattavasti. Olisikin tärkeää, että indikaattori erittelisi nämä kaksi eri tapaa, eikä keskittyisi vain viralliseen kehitysyhteistyörahoitukseen.

On hyvä, että otetaan huomioon, kuinka paljon rahoituksesta menee vähiten kehittyneille maille mutta tämä osuus on laskemassa, vaikka juuri täällä kehitysyhteistyörahoituksella voisi olla paljainkin merkitystä.

Kehitysyhteistyö edelleen mustavalkoisen keskustelun kohde, ja ymmärrystä tulisikin laajentaa siitä, miten se linkittyy mm turvallisuuskeskusteluun.

Suomen tuonti ja vienti tonneittain ja materiaalityyppittäin

Pidettiin hyvänä, että tämä indikaattori on mukana, koska materiaalityyppien mukana kulkevat niiden vaikutukset. Kuitenkin tuonnin piilovirtojen tarkasteluun tarvitaan lisää työkaluja sekä kauppataase ja materiaalityyppitase olisi hyvä katsoa rinnakkain. Läpivirtauksia olisi myös hyvä tarkastella, koska osa tuonnista päätyy vientiin.

Lisäksi keskusteltiin palvelutuonnista ja -viennistä. Palveluiden ja palveluiden kasvun arvottaminen kestävästä kehityksen näkökulmasta on perusteltava hyvin ja pohdittava auttaako se aidosti vähentämään materiaalien käyttöä. Raaka-ainetuonnin ja kulutustuotteiden jäljittämien ja vastuumerkinnät ovat tärkeä kehityskohde ja digitalisaatio edistää tätä.